

แนวทางการฟื้นฟูการปลูกพืชสมุนไพรหลังน้ำท่วม

ขั้นตอน	การดำเนินงาน
1. ประเมินพื้นที่และสภาพความเสียหาย	- ตรวจสอบความเสียหายของต้นสมุนไพร (รากเน่า ใบเหลืองลำต้นหัก) - ประเมินปริมาณดินพังทลายหรือดินตะกอนที่ทับถม - สำรวจปัญหาน้ำขังที่อาจจะเกิดซ้ำ - ตรวจคุณภาพดินเบื้องต้น เช่น กลิ่นเหม็น ดินแน่นไม่ระบายอากาศ
2. ฟื้นฟูดินที่ถูกน้ำท่วม	- ไถพรวนและตากดิน 7 - 14 วัน เพื่อฆ่าเชื้อรา - เติมอินทรีย์วัตถุ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก - ใช้ปูนโดโลไมท์หากดินเป็นกรดจัด - ใช้ไตรโคเดอร์มาป้องกันโรครากเน่าโคนเน่า - ปลูกพืชพืชคลุมดินหากเสียหายหนัก
3. การจัดการโรคและแมลงหลังน้ำท่วม	- ใช้ไตรโคเดอร์มาและสารสกัดสะเดา/ตะไคร้หอม ฉีดพ่น - ใช้สารชีวภัณฑ์ โดยเฉพาะ <i>Bacillus subtilis</i> ป้องกัน/กำจัดโรคพืช - ถอนต้นที่เป็นโรคออกทันที
4. คัดเลือกสมุนไพรที่เหมาะสมกับช่วงฟื้นฟู	เช่น ฟักทะลายโจร ไพล ขมิ้นชัน ตะไคร้หอม เป็นต้น และ หลีกเลี่ยงพืชที่ไวต่อน้ำหากดินยังชื้นมาก
5. ฟื้นฟูระบบน้ำและระบายน้ำ	- ชุดร่องน้ำระบายรอบแปลง - ยกร่องปลูกให้สูงขึ้น - ใช้น้ำหยดเพื่อลดความชื้นสะสม - ทำบ่อพักน้ำและปลูกไม้โตเร็วป้องกันการชะล้าง
6. ฟื้นฟูผลผลิต	- ตัดแต่งต้นที่ยังไม่ตายเพื่อกระตุ้นยอดใหม่ - ให้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือฮิวมิคช่วยฟื้นฟูราก - หากเสียหายหนักให้ถอน ปรับดิน และปลูกใหม่
7. มาตรการระยะยาวรองรับสภาพอากาศปี 2570	- การเลือกพันธุ์สมุนไพรที่ทนทานต่อความชื้นหรือทนทานต่อน้ำท่วมได้ดี เช่น ขมิ้นชัน มะระขี้นก ขะพลู เป็นต้น และหลีกเลี่ยงการปลูกสมุนไพรที่รากเน่าง่ายในช่วงน้ำท่วม เช่น ฟักทะลายโจร - ระบบปลูกแบบยกร่องหรือ Smart Farm - ติดตั้งเซ็นเซอร์เตือนน้ำท่วมระดับไร่นา - จัดเขต buffer zone ลดความรุนแรงของน้ำหลาก

แนวทางการฟื้นฟูการปลูกพริกไทยหลังน้ำท่วม

พริกไทยเป็นพืชที่มีรากค่อนข้างอ่อนแอ และเน่าง่ายเมื่อขาดอากาศนาน ๆ โดยทั่วไปรากพริกไทยอาจเริ่มเน่าภายใน 3 - 5 วัน หากน้ำท่วมขังนานเกินกว่านี้ ความเสียหายจะรุนแรงขึ้นและมีโอกาสตายสูง ดังนั้น การฟื้นฟูพริกไทยหลังน้ำท่วม ต้องทำอย่างเป็นขั้นตอน โดยมีแนวทาง ดังนี้

ขั้นตอน	การดำเนินงาน
1. ระบายน้ำออกให้เร็วที่สุด	1. หากยังมีน้ำขัง ต้องระบายออกทันที 2. พื้นที่ต้องแห้งภายใน 24-48 ชั่วโมง เพื่อป้องกันโรครากเน่า โคนเน่า
2. ตัดแต่งกิ่งที่เสียหาย	1. กิ่งใบที่เหลือง เน่า หรือเหี่ยว ให้ตัดออกเพื่อลดการคายน้ำ 2. ไม่ควรตัดเยอะเกินไป ควรเหลือใบที่ยังเขียวไว้ช่วย สังเคราะห์แสง
3. ฟื้นฟูระบบราก	หลังน้ำท่วม ดินขาดอากาศ รากจะเสียหาย ต้องช่วยให้รากใหม่เกิดเร็วขึ้น : 1. ใช้สารช่วยกระตุ้นราก เช่น ฮิวมิก แอซิด (Humic Acid) อะมิโนแอซิด สาหร่ายสกัด เป็นต้น รดที่โคนเพื่อช่วยให้รากใหม่เกิดเร็วขึ้น 2. โรยปูนขาว/โดโลไมท์บาง ๆ ช่วยฆ่าเชื้อรา ปรับ pH ดิน โดยต้องรอฝนหยุดหรือดินเริ่มแห้งก่อนค่อยโรย
4. จัดการโรคหลังน้ำท่วม	ช่วงนี้เชื้อราจะขึ้นง่ายมาก โดยเฉพาะ โรครากเน่า โคนเน่า (Phytophthora) ป้องกันโดยใช้สารป้องกันเชื้อรา เช่น ฟอสฟอรัสแอซิด (ฟอสไฟต์) เมทาแลกซิล อะลิเอท ฉีดพ่นหรือราดโคน 1 - 2 ครั้ง ห่างกัน 7 - 10 วัน หากต้นมีอาการใบเหลืองทั้งต้น มักเป็นโรครากเน่า ต้องตัดแต่งและราดยาทันที
5. ปรับดินให้โปร่ง	เมื่อดินเริ่มแห้ง: ให้ใส่ปุ๋ยคอกเก่าๆ (ห้ามใส่สด) และคลุกเคลาบดบ แกลบดำ หรือปุ๋ยหมัก เพื่อให้ดินร่วน ระบายน้ำดีขึ้น
6. ให้น้ำอย่างระมัดระวัง	ช่วงแรกไม่ควรรดน้ำมาก ให้เพียงชื้น ๆ เพราะรากยังฟื้นตัวอยู่
7. การให้ปุ๋ยหลังฟื้นตัว (2 - 4 สัปดาห์)	เมื่อเห็นรากใหม่และยอดเริ่มแตก : 1. ให้ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 เบา ๆ 2. เพิ่มปุ๋ยอินทรีย์เพื่อให้ดินดีขึ้นระยะยาว

กรณีต้นพริกไทยเสียหายหนักมาก ถ้าต้นเน่าเกิน 50% หรือโคนต้นแตก - ดำ แนะนำให้ตัดพุ่มหรือปลูกใหม่ เพราะรากพริกไทยจะฟื้นช้า ต้นที่เน่าหนักมักไม่คุ้มฟื้น

แนวทางการฟื้นฟูการปลูกมันชันหลังน้ำท่วม

มันชันสามารถเจริญเติบโตได้ดี ทั้งในที่โล่งแจ้งหรือมีแสงรำไร แต่ในสภาพร่มผลผลิตจะ ลดลงขอบอากาศ ร้อนชื้น ความชื้นสัมพัทธ์ 60–80 % ดินร่วนปนทราย มีอินทรีย์วัตถุอุดมสมบูรณ์ มีการระบายน้ำดี มีค่า pH อยู่ ระหว่าง 5-7 ไม่ทนทานต่อสภาพน้ำท่วมขัง พื้นที่ที่มีน้ำขังหรือมีความชื้นสูงเกินไปหรือมีการระบายน้ำไม่ดี จะทำให้ เหง้าของมันชันเน่าเสียหายได้ ดินที่เป็นด่างจัด ดินเหนียวหรือดินลูกรังจะไม่เหมาะกับการเจริญเติบโตและการพัฒนา ของเหง้า โดยมีแนวทางการฟื้นฟู ดังนี้

ขั้นตอน	การดำเนินงาน
1. ประเมินพื้นที่และสภาพความเสียหาย	1. ตรวจสอบความเสียหายของต้นมันชัน (รากเน่า ใบเหลืองลำต้นหัก) 2. ประเมินปริมาณดินพังทลายหรือดินตะกอนที่ทับถม 3. สำรวจปัญหาน้ำขังที่อาจจะเกิดซ้ำ 4. ตรวจสอบคุณภาพดินเบื้องต้น เช่น กลิ่นเหม็น ดินแน่นไม่ระบายอากาศ
2. ฟื้นฟูดินที่ถูกน้ำท่วม	1. ไถพรวนและตากดิน 7 - 14 วัน เพื่อฆ่าเชื้อรา 2. เติมอินทรีย์วัตถุ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก 3. ใช้ปูนโดโลไมท์หากดินเป็นกรดจัด 4. ใช้ไตรโคเดอร์มาป้องกันโรครากเน่าโคนเน่า 5. ปลูกปุ๋ยพืชสดฟื้นฟูดินหากเสียหายหนัก 6. กรณีขม้นชัน หากในแปลงมีต้นที่เน่า ดินในบริเวณที่ปลูกอาจมีเชื้อ โรคสะสมอยู่ แนะนำให้เปลี่ยนพื้นที่ปลูก
3. การจัดการโรคและแมลงหลังน้ำท่วม	1. ใช้ไตรโคเดอร์มาและสารสกัดสะเดา/ตะไคร้หอม ฉีดพ่น 2. ใช้สารชีวภัณฑ์ โดยเฉพาะ Bacillus subtilis ป้องกัน/กำจัดโรคพืช 3. ถอนต้นที่เป็นโรคออกทันที
4. ฟื้นฟูระบบน้ำและระบายน้ำ	1. ซ่อมร่องน้ำระบายรอบแปลง 2. ยกร่องปลูกให้สูงขึ้น 3. ใช้น้ำหยดเพื่อลดความชื้นสะสม 4. ทำบ่อพักน้ำและปลูกไม้โตเร็วป้องกันการชะล้าง
5. ฟื้นฟูผลผลิต	หากเสียหายหนักให้ถอน ปรับดิน และปลูกใหม่
6. มาตรการระยะยาวรองรับสภาพอากาศปี 2570	1. ใช้พันธุ์ทนโรค - ทนชื้น 2. ระบบปลูกแบบยกร่องหรือ Smart Farm 3. ติดตั้งเซ็นเซอร์เตือนน้ำท่วมระดับไร่นา 4. จัดเขต buffer zone ลดความรุนแรงของน้ำหลาก